

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 6.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 15 Februarie n. 1914.

Mormântul lui Aur1 Vlaicu în cimiterul militar din București.

— Fotografat pentru „Albumul-Vlaicu” scris de Al. Ciură, din care dăm un capitol model pe pag. 86. —

Mormântul eroului.

— Capitol din Albumul-Vlaicu. —

Când eroul lui Victor Hugo a simțit, că i se apropie sfârșitul, a zis celor din preajma lui: „Când urmașii vor întreba, ce *munte* e acela din marginea zării, spuneți-le că e *mormântul* meu.”

În vremea veche, când pământul eră stăpânit de uriași, dăinuiau alte moravuri. Mortul eră așezat într'un sicriu de peatră și toți cei de față aruncau un pumn de țărână peste dânsul. Pe când convoiul se împărștia, mormântul aveă deja înfățișarea unei coline măricele. Trecătorul, oricăd de grăbit ar fi fost el, știeă, după această colină, că trece pe lângă un mormânt. Se opră, pe o clipă, azvârleă și el un pumn de țărână, și treceă apoi împăcat cu gândul, că și-a împlinit datoria față de cel ce doarme alături.

Movila se ridică din ce în ce mai sus, preschimbându-se în delușor... în deal... până se făceă munte, înălțându-și creștetul până în nori... Lucrul mânilor omenești eră ajutat și de puterile darnice ale firii. Păraiele, ce se prăbușeau gureșe de pe coasta delușorului, săpau tot mai adânc la poală, unde mâni cucernice au scurmat, ca să asvârle cuvenita țărână de-a-supra osămintelor.

Și așa, muntele se ridică din ce în ce mai mândru, cu cât se afundă mai mult valea în adâncuri.

Azi nu mai trăim în lumea uriașilor.

Rar de se mai rătăcește printre noi câte un om cu sufletul mare, dar lumea nu-l înțelege decât târziu. Apariția lui se aseamănă cu aceea a lui Gulliver în țara piticilor.

Nu-l înțelegem cei mai mulți, iar cei cari l-ar înțelege, se

prefac și își închid ochii, ca în fața unei lumini prea intense, ce li supără. Abia îndrăsnesc să-și deschidă ochii, când uriașul se gată de plecare, așezându-se în sicriu, ca să nu mai supere pe nimeni...

Atunci se pornesc țipetele de jale, clopotele și goarneau se bocesc morțește, în vreme-ce uriașul se coboară în groapa lui strântă.

Nu vi se pare, că prea e ridicol, să îngropi osămintele unui erou în acelaș lăcaș scund — în aceleași patru scânduri — în cari se odihnesc muritorii de rând?

Nu aveți impresia, că sufletul lui mare și îndrăzneț, va ridică mâna de pământ și va prăbuși lespedea de peatră, ce a-ți aruncat-o peste dânsul?

Și pe urmă se va ridică în slavă, divizându-se în mii și mii de fărime, revărsându-se asupra noastră, ca o imbelșugată și binecuvântată ploaie de aur.

Se poate ridică un munte mai presus de avântul unui om de geniu?

El va puteă să spintece nouri, cu creștetul lui acoperit de vecinică zăpadă; va puteă să sfideze fulgerele, ce se descarcă cu neputincioasă mânia pe coastele lui; va puteă să zimbească chiar — cu zimbetul lui de piatră — în fața frământărilor omenești, ce se desfășoară acolo jos, ca mici scurmături de sobol!

Dar ce sunt toate aceste, în comparație cu avântul nețărmurit al biruitorului geniu uman?

Ce e înălțimea, ce se poate măsură cu cotul, în alăturare cu *infinitul*, ce se întinde în fața îndrăsneli omenești, des-

velindu-și tot mai mult tainele păstrate și ascunse cu atăta îndărătnicie?

Și ce e moartea, în comparație cu beția dulce a oamenilor însetați după *ideal*?

Ei merg înainte, fascinați de lumina, ce-i chiamă tot mai stăruitor, și când haina lor de humă li se pare prea obositoare, ei o aruncă de o parte, ca pe un lucru netrebnic. Ei merg înainte — și sufletul lor mare lasă o dungă de lumină în urmă.

Și noi, bieții muritori de rând, ne aținem, cu mare greu, pe urmele lor, cu ochii ațintiți la dăra de lumină, ce indică drumul spre ideal.

Și când ajungem la locul, unde cățiva stropi de sânge strălucesc în mijlocul cărării, ne oprim înduioșai, aducându-ne aminte de vorba Scripturii: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, decât să-și pună cineva sufletul său pentru iubiiți lui.”

lată, ce gânduri ne inspiră mormântul lui Vlaicu din „Cimitirul militar“, cu candela modestă dela căpătâi, cu cele câteva cununi de brad, cu flori omorite de ger...

Azi nu mai avem lacrimi. Odrasla țărănească din Bințiși, prietinel nostru de ieri, a scuturat, print'r'un gest majestatic, toată pulberea amintirilor pământene, oprind — cu acelaș gest superior — orice jelanie de prisos.

Mormântul lui se preschimbă — ca toate mormintele eroilor — în altar.

Ne vom descoperi capetele în fața lui, și ne vom depărtă apoi mai buni și mai întăriți în suflet.

E cea mai curată jertfă aceea, ce o putem aduce într'u pomenirea lui!

Al. Ciura.

Prințul Carol, în armata Germaniei. La stârșitul lui Ianuarie Prințul Carol al României, a intrat pe un an de zile în serviciu de studiu în armata germană, ca prim locotenent în Regimentul de gardă cu garnizoana în Potsdam. Chipul de aci ni-l arată pe Prinț (xx) și pe tatăl-său Principele de coroană Ferdinand (x) în uniformele regimentului german, în mijlocul alor 4 camerazi ai Prințului.

Mașina de zburat dela Europa la America peste Ocean.

Lucrată așa, ca, de-o cădeă în mare, să poată pluti pe de-a-supra valurilor, ca o luntre.

Din Londra se scrie, că milionarul american Wanemaker, e hotărât să facă în primăvară, cel mai cucerit zbor ce s'a văzut pân'acum cu mașina, anume să vină într'un răsuflet din America până 'n Europa peste apele nesfârșitului Ocean, pe care cele mai iuți corăbii abia pot trece în 6-7 zile și tot atâtea nopți.

De luni de zile se lucrează la mașina de zburat din vorbă. Ea e aproape gata și e așa făcută, că are formă lungăreață, rotundă, la capete ascuțindu-se. E aproape de tot învălită ca într'o găoace, în panțera sa, așa că de s'ar întâmplă să cadă în mare, ea să nu se nimicească, nici să se scufunde, ci să poată pluti în pace pe de-asupra valurilor, ba să poată fi mânăta chiar pe valuri, ca o luntre.

Va avea motor de 200 puteri de

cal, și o repeziune de zbor de 200 kilometri pe cias (de trei ori ca trenul accelerat !)

Mașina va luă cu sine material de ars pe 30 de ciasuri, în care timp are să ajungă pân'la țărmi Neufunlandei, unde își ia alt material de ars, și într'un al doilea hop, are nădejde a-și ajunge ținta!

Cu milionarul împreună, va călători pilotul Curtis, ca cărmuitor al mașinei, și un ofițer zburător englez.

Cu acest zbor milionarul nu are numai dorința a-și face renume în toată lumea, ci a câștiga totodată și marele premiu pus de ziarul englez „Daily May” de 10.000 funți sterlingi (250.000 cor.) pentru acel care va zbură din America în Europa în timp mai scurt ca 72 ciasuri.

Astea sunt tot glasuri ale viitorului, care are să facă minuni, prin zborurile, pe cari azi încă nu îndrăznim nici să ni-le închipuim!

□ □ □

Un preot tehnician.

Pe cât de ploioasă și primejdioasă fu vara trecută, pe atât de frumoasă și plăcută ne veni toamna. Binefăcătoare nu numai pentru agricultură: ea fû minunată și pentru călătorii, pentru excursii. Astfel, ce mă gândesc odată, cu dl Victor Popovici? „Haid, să facem o excursie la Bulbuc”.

Pornim în dimineața zilei de 26 Oct., pe un timp ceșos, dar cu bune auspicii barometrice și meteorologice.

Acù, duminivoastră nu veți fi auzit de Bulbuc, ori nu veți fi auzit decât foarte puțin. Acest Bulbuc nu e ceva oraș renumit, să figureze în toate atlasurile nemșești. Este un simplu sat românesc, în cercul administrativ al Geoagiului, sat revărsat pe coasta unui deal, la înălțime de vreo 800 metri peste nivelul mării. În comitatul nostru nu e întrecut, sub acest raport, decât de Bănița lângă Petroșeni și de Săcărămbu, în apropiere de noi.

Plecând din Geoagiu, trebuie să o iai pe lângă Murăș la Băcăinți, iar de aici pe valea Băcăinții în sus, dacă vrei să ajungi la Bulbuc. Pe aici ne îndrumăm și noi. Cu un aeroplan am putea zbură de-a dreptul la ținta noastră peste câteva dealuri și peste satele Homorod, Cer și Valeamare. Dar până la sezonul aeroplanelor vor mai curge câteva ferii de apă pe Murăș să le bată Ungurii în piua patriotismului și a primejdiei valahe. Câtă să ne folosim de alternativa veche, mergând până la Băcăinți cu trăsura, iar de aici cu „comoditatea” proprie, cât printre bolovani, cât peste munți prin apă (cel puțin eu, căci tovarășul meu e mai sprinten).

Pa valea Băcăinții întâlnim peisaje interesante din punct de vedere geologic, dupăcum vă puteți convinge din vederea fotografică Nr. 1. (pagina 88).

Ajungem la biserică în *Curpeni* tocmai când se termină parastasul pentru „robul lui Dumnezeu: Aurel” (Vlaicu). Bisericiuța e nouă, sau ma

Valea Băcălniți.

bine grăind e renovată de astă primăvară, cu cheltuiala și osârdia credincioșilor din Curpeni și a preotului administrator Ioan Balșan din Bulbuc.

Încă aici ne surprinde inscripția de pe parapetul podișorului: „Lăcut de preotul Ioan Balșan” ca un preluat la ce va să constatăm ulterior. Acel parapet e din scândură tăiată în flori, cu mulți meșteșug, și văpsit de dl preot. Când eșim, aflăm că și sfeșnicul cel mare, sfeșnicul cel mic, crucea de pe altar, o cruce mică și candelă dela iconostas — toate sunt lucrate, văpsite și lustruite de dl preot. Zile întregi a stat la biserică (pe timpul lucrului) până a pus la cale și a isprăvit lucrurile aceste.

Mergem acuma patru inși mai departe. După un urcuș producător de sudori pe după dealul *Parcărețului* și prin *Viezurii* infomensivi („Ghiezurii” = un cătun al satului Curpeni), ni-se arată *Pietrile Bulbucului*, două stânci pleșuve, bălute de toate zilele senine și de toate vijeliile. Una ji-se pare un mălaiu uriaș, cealaltă o clae de fân. Mai facem câteva colituri peste miriști și fânațe iar pe la ora 1 după amiază ajungem în Bulbuc, la casa primitoare a preotului.

Dna preoteasă cu prânzul dăător de putere, dl preot ni-l dichisește

cu must „de bună speranță” și sirop de zmeură cu apă minerală, ba câte cu o glumă, după obiceiul. Cât de toropit să fii: imposibil să nu prinzi un pic de suflet.

Gata să ne pună și nescai plăci la gramofon, cu cântece de Corescu și Marinescu, cu muzici militare și orchestre de lăutari. Dar vezi, ziua e mică. Toate aceste le lășăm pe de sară. Eșim în curte să revizuiem ce vom allă, să facem un pic de inventar.

Intrăm mai întâiu în atelier, unde constatăm și aflăm număroase obiecte de utilitate specială, precum:

- 1 strung,
- 1 foiu,
- 1 vatră cu o oală de cărbuni
- 1 nișovală

1 masă de giului, la margine cu o strângătoare de fer, fabricată de „mâna proprie” din o bucată de lopală stricăță.

20 ciocane mari și mici, oable și încovoiate, netede și crestate.

20 ciocane mari și mici, late și îndungate, în 4 dungi și în 3 dungi.

20 sfredele de tot soful.

10 rindele sau gilae.

10 fireze de toată forma.

Dintre număroasele lucruri fabricate de dl preot, cu instrumentele dsale, inventariem:

O închizătoare cu clopot, adevă un zar de ușe, lăcut cu mult meș-

teșug. Cum bași cheia în el și vrei să o învârti, îndată sună un clopoțel, ascuns în zar, care te alarmează asupra manipulației. Bună născocire la uși, prin cari cercă să pătrundă și oameni nechemaji, așa pe la miezul nopții, când nu-i lună și căsenii dorm.

Maestrul ne mai aduce un lăcut și cheia corăspunzătoare, zicându-ne: „Eu închid lăcutul acesta. Ici e cheia lui. D-Voastră cercați să-l deschideți”.

Luăm cheia. O învârtim și o sucim prin lăcut. Nici vorbă de deschidere. Cheia se învârtă ca prinelul, dar nu prinde. Căutăm să apăsăm undeva ceva pe aversul, reversul ori dunga lăcutului. Nicăiri nici o urmă. Nu putem și pace! Renunțăm de a deschide. Atunci îl ia maestrul. Învârtă cheia până la un loc. Stă. Și iață, deschide frumuseț lăcutul, zicându-ne: „Cu aceasta mi-aș putea apăra bine lădoazele de grâu, că nu mi-ai face pagubă în ele”.

Constatăm „prezența” a două *triee* în curte (după cum se vede încățva și din fotografia atelierului). Un trier e din Bulbuc. Altul din Răcățiu. Au fost reparate amândouă de instrumentele dlui Balșan. Cel din Răcățiu are o mică istorie. I-s'au stricat ceva zale. Bieții oameni au pus nuiele, așchii și alte mirozenii, să-l dreagă. L'au stricat mai tare, bine înțeleș. Atunci l'au adus la dl părinte. „Să-i celească domnialui”. Și i-a cetit după lege. „Vedeți colo, stânginul cela de lemne? — ne zice domnialui. Ala-i plata cetirii mele fositoare, că iață trierul, se învârtă ca o sfârlează”. Mare ușurință pe Bulbucani și Răcățieni. Căci alfel, ar fi trebuit să-și ducă mașinile până în Zlatna, la vr'un lăcătuș.

Pe un scaun mare, în formă de laviș, vedem o *răzătoare* de napi și de cartofi. Practic și folositor lucru, de care trebuie să se bucure vitele, porcii și gășinile din curte.

Se nimereste că revolverul dlui Victor nu funcționează bine. Îl examinează dl Balșan. Stante pede îl

descompune, îi fixează un resort, îl unge, îl pune la loc. Și arma funcționează ca eșită din fabrică.

Abia acumă îmi veni să cred pe deplin vorba, ce o auzisem mai de mult, că unui finanț i-a făcut un revolver bun din o feavă de pușcă stricăță.

Seara ne punem la gramofon. „Herr Meister“ (după vorba dsale) nu se poate răbda să nu-l descompună de două ori: odată că nu funcționa normal opritoarea, altădată că nu era uns mecanismul.

Din prilejul acesta amintesc, că mai iarnă trecută și domnului protopop Ioan Popovici din Geoagiu i s'a stricat gramofonul. Cutia cu resort a trimis-o la Pesta, spre reparație. I-a venit îndărăpt. Peste câteva săptămâni iarăș s'a stricat. Atunci a trimis-o la Bulbuc. Aici iar s'a reparat și aparatul e bun până astăzi. Din întâmplare, trecut-a și prin mâna mea raportul adresat în cauză dlui Popovici. Il transcriu ac:

Bulbuc, April 1913.

Să se ia spre știință, că coarda recוברată dela mecanismul gramofonului, pe care îmi iau voie a o alătură aci sub * a îndurat reparație din milostivirea atelierului meu, cu deosebită temeinicie, prin care împrejurare s'a mai scurtat din lungimea avută cu 4 cm. Observ și constat că respectiva coardă a mai fost odată la reparație, când pentru a o putea găuri mai cu ușurință, „Her Meister“-ul respectiv a introdus-o în foc, prin ceea ce coarda a perdut mult din elasticitate. Alteum se mai poate adăoga după trebuință, ori se poate scurtă, până ce nu mai rămâne nimic. — Salutări: Balșan.

Repet dar, că seara vin la rând cântări de gramofon, cina și istorisirile unor pășanii ba cu finanții, ba cu niște lăutari din Zlatna, ba cu alții. Trecut-a prin destule întâmplări bune și rele părintele Balșan, născut la 1855 în Bulbuc și căsătorit în 1879.

A doua zi, Luni, e sf. Paraschiva sau Vinerea mare, cum zice poporul. Zi senină, caldă și plăcută.

Pe la 1 oră după prânz încăleacă și ne facem calea întoarsă spre Geoagiu.

M-am gândit pe urmă asupra soartei multora din oamenii noștri. Avem talente risipite prin toate satele. Forțe latente. Energii necunoscute de obștea mare, dar remarcate și apreciate în satul lor, în felul cum pot remarca și aprecia sătenii. Din energii de aceste ne-a răscărit Vlaicu și din talente de aceste s'ar fi ridicat, ori s'ar ridică al-de Balșanu, dacă de fineri s'ar îndrumă spre cariera lor.

„Fiecare om își are chemarea specială — zice Emersen. Talentul și strigătul într'o direcție îl stau deschise toate căile. Are facultăți, cari în direcția aceasta îl împintea la validătiri infinite. Este asemenea unei corăbii pe un fluviu: în toate părțile se izbește de pedeci, numai într'o direcție poate plufi liber până pe Oceanul întins. Acest talent, a-cestă chemare, atârână de organizația lui specială, ori de măsura în care s'a intrupat în el spiritul universal. Dorește să îndeplinească ceva, ceea ce nu poate îndeplini altul. Nu are rivali. Cu cât mai credincios își chiamă puterile proprii în ajutor, cu atât va diferi mai mult lucrarea sa de a altora. Cât timp nu are posibilitatea să se manifes-

teze în toată plenitudinea dispozițiilor și însușirilor sale, e semn că nu și-a nimerit cariera“.

În acest sens, multe talente dela noi nu-și nimeresc cariera. Se zice că împrejurările le împing pe alte căi. Eu zic, că lipsa de organizație, în care-și manifestează însușirile fireșii.

Asfel și dl prot Balșanu în atelierul său plin de clește, pile și ciocane.

Gavr. Todica.

□ □ □

PEȘTI PRESIMȚESC SCHIMBARILE ATMOSFEREI

În timpul mai nou meteorologia, în alcătuirea prognosticurilor sale, nu ține seamă numai de fenomene atmosferice, ci are în vedere și ținuta pe care o manifestă regnul animalic de pildă, față de diferitele schimbări ale vremii. Și aceasta mai ales de când naturaliștii au dovedit în nenumărate cazuri, că umblarea vremii are o mare și adâncă influință asupra animalelor. Sunt paseri, cari după anumite simptome presimt cu siguranță fenomene atmosferice.

De-o vreme încoace, savanții au constat acest presimț chiar și la — pești. Nu numai atât, ci profesorul Philipsen afirmă, că peștii

Casa dlui Balșan.

* Semnul: ciocan și clește, încrucișate.

Doamna și domnul Bașan.

sunt mai buni și mai sensibili auri ai vremilor, decât animalele de pe uscat.

Renumitul Philipsen a făcut ani de-a rândul observații asupra peștilor, precum și asupra influințelor pe cari le exercită schimbările atmosferice asupra lor. Condițiile atmosferice adecă, cari se manifestă foarte precis în apăsări, produc omulțime de schimbări și în ape, iar peștii cu organele lor fine, o simt aceasta. În apă se află totdeauna comprimate gazuri, întocmai ca și aerul, care, firește, e nelipsit. Când apăsarea atmosferică e mai mică, atunci o parte însemnată din gazul immagazinat în particulele de apă se eliberează, sau fntors; todeauna însă cantitatea gazurilor și a aerului din apă atârnă dela apăsarea atmosferică. Iar apăsarea atmosferică depinde dela gradul saturației cu vaporii, pe lângă înălțimea columnelor de aer.

Pe lângă cele amintite, știm cu toții, că peștii își fac respirația prin bronchii, cari aleg din apă particulele de aer, deci e natural ca ei să simtă, cu punctuositate, presiunile atmosferice. Întrebarea ar putea să fie numai, că oare în ce chip își manifestă peștii acele simțiri ale lor?

În privința aceasta ne lămurește tot Philipsen. Dânsul spune, că nu este o normă anumită, după care s'ar putea clasa exprimarea sensi-

bilității peștilor față cu schimbările vremii. Câți pești, atâtea feluri de manifestare.

Despre țipariu se spune, că față cu schimbarea presiunii arată o agitație deosebită, se repede cu furie la toți peștii cari îi iasă în cale, ca heringii și alte soiuri de acest fel, și îi mușcă cu furie, cu o anumită nervositate zis mai bine. Pescarii dela Nord cunosc foarte bine aceste semne ale țipariilor, pe cari îndată ce le observă, se nizuiesc să se retragă din largul mării și să se apropie de maluri, căci cu siguranță are să urmeze furtună.

Un alt fenomen curios observat la pești e și următorul: În condițiile obicinuite ale atmosferei, peștii înghit numai decât hrana care li se aruncă din barcă, până când în ajun de vreme grea, nici nu se apropie de ea, ci o încunjură pe departe. Explicarea acestei ținute, într'adevăr curioasă, nu poate să o dea nici însuși Philipsen.

Mai sunt apoi o mulțime de fenomene mai mărunte, cari dovedesc simțul de presimțire al peștilor. În vreme cu ploaie lină, înceată, peștii se așează liniștiți pe fundul apei, în schimb, în vreme de viscol și de furtună grea, se icsesc în nisipul de pe fundul apei, fără ca să îndrăznească a ieși de acolo, sau fără să facă vreo mișcare.

Din toate acestea se constată,

că peștii au un simț mai fin chiar decât multe barometre. Cu vremea, când simțul de prevestire al peștilor se va fi studiat cu toată precisiunea posibilă, — vom avea mai multă siguranță în stabilirea prognosticurilor meteorologice.

RÂNDURI MĂRUNTE

Un capitol din Albumul-Vlaicu.
Avem bucuria a putea prezintă cetitorilor „Cosinzeni” un capitol din *Albumul-Vlaicu* lucrat de distinsul nostru scriitor ardelean dl Al. Ciura. Dsa a pus deja lucrarea sub tipar. Va fi un op literar de mare valoare și în deosebi pentru noi Români din țările Coroanei ungare, de nespus preț.

Di Ciura a adunat cu mult bun simț tot ce e mai scump sufletelor noastre în legătură cu luminăsa și atât de tragic, ce tragic?, *măreț* sfârșita poveste a lui Aurel Vlaicu!

În fruntea numărului de azi aducem chipul *mormântului* lui Aurel Vlaicu în Cimitirul militar din București, chip ce va împodobi Albumul, printre altele numărând icoane nouă, necunoscute încă publicului.

În numărul viitor al „Cosinzeni” ne vom lua voie a arăta, ca model, un alt chip procurat de dl Ciura pentru Albumul-Vlaicu: chipul alor *două morminte*, a căror privire și jalnică poveste, ating atât de mișcător o inimă română: *Mormintele lui Vlaicu și Nedelu*, ofițerul fără noroc numit ca

Atelierul dlui Bașan.

Di Bațuan cu ceva instrumente în mâni, stând lângă fântâna lucrată tot de dsa.

urmaș lui Vlaicu în folosirea mașinei lui dar mort înainte de a fi putut încerca macar un zbor cu mașina-Vlaicu. L-au așezat lângă Vlaicu... Vom aduce chipul mormintelor lor înfățișate.

Sunetul, prins cu craniul și cu limba. Valurile sunetului nu se prind numai cu urechea, ci se prind și cu alte părți ale corpului omnesc. S'au făcut probe și s'a dovedit, că îndeosebi oasele craniului, căpățâna omească, e bună conducătoare de sunet. La oameni surzi s'au făcut probe cari au arătat, că ei și prin un evantaliu de gumă ținut între dinți, prind valurile sunetului. La șerpi apoi s'a observat alt lucru. Organele lor pentru auz, urechea lor, e așezată adânc în craniu și slab dezvoltată. În schimb s'a băgat de samă, că limba lor, cea ascuțită și foarte mișcăcioasă, e provăzută la vârf cu un organ ramificat în două, în a cărui carne s'au aflat organe prinătoare de sunet. Șerpele își scoate limbuța prin cea mai mică deschizătură a gurii sale, așa că de fapt nici nu trebuie să-și deschidă gura pentru a-și scoate limba. Și s'a constatat, că el când vrea să observe ceva, îndată își scoate limba cea cu două plesne, și nu o trage napoi în gură timp mai îndelungat, așa ca omul care ascultă după ceva, ci face mereu mișcări rezezi cu ea, ca prinzând prin ea tonuri, semne. Așa că învățații țin, că la șerpi limba le suplinește în parte urechea și ei prin limbă prind valurile de sunete din jurul lor.

Cel dintii omnibus prin văzduh. Un mare vis al zburătorilor cu mașina, e pe calea înapoi. Zburătorii anume doresc, ca mașinile lor să nu fie numai unelte de plăcere, un fel de jucărie pentru cei ce vor să se plimbe prin aer. ci să fie și de folos, așa cum e de folos căruțul, automobilul, trenul, corabia. Să poată cărăuși ei cu mașina oameni mai mulți, de colo colo. Să poată ei alina de mașină cite un „omnibus”, mic vagon, în care să încapă 4-5, 10 călători, iar ca mâne să poată cărăuși poșta, mărfuri, și altele.

Un isteț Francez, tot Francezii cei cu mintea foarte viuă și luminată, merg înainte!, — alina a chibzuit și s'a meșterit vre o doi ani de zile la întocmirea unei mașini de zburat de care să atirne un omnibus pentru mai multe persoane, până a reușit a și l avea. Zilele astea a făcut cele dintii probe de zburat cu el, și cu cel mai bun sfârșit, încât lumea zburătorilor îi prevestește cel mai mare viitor. Cercase înainte un englez cu o mașină în care se aibă șezuturi cinci persoane, dar n'a reușit. Mașina s'a dovedit prea slabă și el s'a lăsat de încercare. Francezul însă acum a izbutit. Iftii a zburat cu mașina goală, dar care, cu vagonul de sub ea, cu oleiul și benzina ce a luat cu sine, cu zburătorul, trage singură o tonă și jumătate (15. miji) și a ajuns cu ea în jumătate de cias nălțimea de 1700 metri. S'a dat apoi jos și a luat cu sine trei călători și altă greutate de vre-o 4 miji, și s'a înălțat în 8

minute la 1000 metri sus. apoi cu 4 călători în un sferț de cias la 1300 metri. iar înțimea goanei prin văzduh dela 75 kilometri până la 125 kilometri pe cias, așadar zbor foarte repede, aproape de două ori așa de iule ca al trenului accelerat.

Așa se vede, că prin asta s'a dat înțitia probă mare, s'a făcut pașul pe înțitia treapă cătră marea înțita: ca mașinile de zburat să ajungă în curind aceea ce sunt trenurile azi! Ba să le întrecă cu mult! ducindu te mult mai repede, mai ieftin, și mai plăcut!

Înțelepciunea unui cal. Iată ce povestește un jandarm prusian: „Întârziasem pe drum din pricina unei inspecții neobișnuite într'un sat vecin, și cum se înoptase, mă grăbiam să mă întorc mai repede la postul meu. Trebuia să trec printr'o pădure mare. întunerecul însă mă oprea să trec călare și mai ales în fugă. De aceea descălecai, luai hățurile în mână și o luai pe jos încet-încet, tot rugându-mă Prdacuratei să-mi lumineze calea.

Nu mersei mai mult decât o jumătate de ceas, când mă pomenii lovit bine în spate de capul calului. Mă speriai, privii repede înapoi, dar nu zării nimic. Mă liniștii puțin, gândindu-mă că tovarășul meu de drum s'a lovit de mine din pricina întunericului. Imi văzui de drum după ce măngăiaii calul.

Nu trecu mult și iar simții o lovitură, de astădată mai puternică. De frică inima începui să bată cu pu-

Pasci și Venizelos, primministrii statelor Sîrbia și Grecia, cari după înțalnirea lor la Petersburg, au venit săptămîna trecută la București, unde au stat două zile ca oaspeții ai Curții române, apoi trecând peste Predeal-Pesta, se află în zilele astea la Belgrad, unde Venizelos e ținut ca oaspe al Regelui sîrbesc. Cei doi bărbați de stat se crede că au pus la cale o însemnată alianță între statele: român, grec și sîrbesc, întru apărarea intereselor lor în Balcani, în noua situație.

tere, tâmpile îmi zvâneau. Eram neliniștit. Peste câteva clipe simții că lovitură eră dată de calul meu. De aceea supărat, i-am dat un pumn peste bot și tot supărat îmi urmai drumul mai departe.

Calul își reluă liniștitul său pas. Eram aproape eșim din pădure. În fund se vedeă lumina roșie la fereastra casei pădurarului. Mulțumit începui să fluer un cântec ostășesc, când calul meu începui să necheze

„PODUL LOGODNICILOR”

La câte legende ciudate n'a dat naștere prin vremi construirea podurilor! Strămoșii noștri naivi socoteau ca un lucru supaoanesc construirea unui pod de zidărie și mulți arhitecți fură bănuți de a fi avut de colaborator pe însuși Lucifer!

Mai nostime sunt legende, păstrate încă în zilele noastre, relativ la podurile din Japonia, atât de variate ca formă și culoare. Așa e „Podul Logodnicilor”, situat în apropiere de *Kyoto* și al cărui arc descrie un semicerc peste o apă bogată în lotus. Când zefirul, parfumat de masivurile de glicină cari încadrează poetic paserela, încetează o clipă de a produce undulațiuni pe oglinda lichidă, reflexia semicercului formează împreună cu el o circonferință perfectă și efectul produs e din cel mai impresionant.

O legendă veche spune că acest pod a fost construit de un samurai (nobil războinic) întru îndeplinirea unui jurământ care făcuse în împrejurări ciudate. Desperat că nu întălnise încă femeia de care să-și lege viața, el se preumblă pe malul acestei ape, când deodată, apărându-se pe balustrada unei pasereli, el plecă instinctiv privirea spre luciul apei.

Și deodată scoase un strigăt de uimire! În loc de a zări imaginea proprietarilor sale trăsături între florile de lotus, el distingea lămurit pe acelea ale unei frumoase musmă care-i zimbea! Și el înțelese că zeii îndurători îi descoperiau astfel frumșea și grația aceleia pe care el o va iubi — a aceia pe care el o și iubea.

Lăpădând sabia, el îmbracă toga de călugăr cerșetor și porni la voia întâmplării, hotărât de a nu se întoarce la *Kyoto* decât după ce va fi întâlnit pe tovarășii ce-i promiteau zeii. Timp de cinci ani el cutreeră Japonia, dar fără nici un rezultat. Tatăl lui se îmbolnăvi greu și pietatea filială îl făcu să renunțe la hotărârea sa. Și tocmai aceasta așteptau zeii dela fiul cel bun! Când trecu pragul casei părintești, el se găsi față în față cu frumoasa musmă, pe care o căutase înzadar timp de cinci ani prin toate orașele imperiului! Ea eră fiica vecinului, cel mai bun prieten al tatălui său!

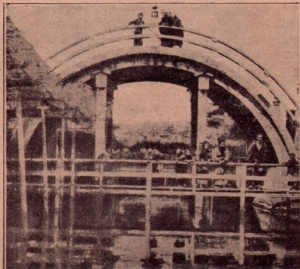
După căsătoria sa, *Tatsuja* ajunse un mare războinic și, preocupat multă vreme cu expedițiile sale militare, el uitase să îndeplinească jurământul ce făcuse de a se ridica un pod monumental pe locul unde zărise trăsăturile viitoare sale nevaste. Încărcat de glorie și de ani, el găsi în sfârșit timpul de a-l construi. Din acea zi „Podul Logodnicilor” deveni locul de întâlnire al candidaților la însurătoare.

Pețru ca cunoaște pe alesul inimii lor, băieții și fetele așteaptă sc fe vreme liniștită și se duc să se oglindească în rău dela înălțimea frumuosului arc. Mai ajutându-le și imaginația, ei disting între petalele albe ale florilor de lotus trăsăturile viitorului soț, ori ale alesei inimei. Dacă reflexiunea e perfectă, dacă în timp ce o privești, apa rămâne complet limpede și liniștită, aceasta e un semn cert că nunta lor va avea loc chiar în cursul aceluși an...

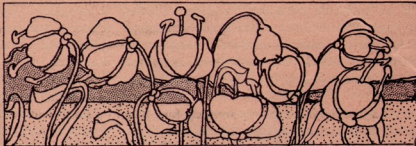
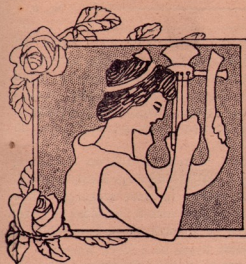
să stea pe loc și să dea cu picioarele. Intrerupsei năcăjit cântecul ca să văd ce se întâmplase, când zării șeaua strămbată și cureaua ce-legă burta eră defăcută. Tașca cu pistoalele, sacul cu ovăs, totul eră în primejdie să se piarză împreună cu șeaua. Legai șeaua și tașca. Încălcai calul și repede mă îndreptai spre casa pădurarului. Abia acum înțelesei ce aveă calul. Mulțumit i-am dat porția de mâncare îndoită.

Temițele chineze. Se găsește și pe la noi oameni, cari fără nici un căpătăiu fiind, mai ales în toilul iernii, fac anume spargerii și furturi mai mici, ca să ajungă în temniță pe o lună-două, până dă primăvara. Ii îndeamnă la asta nu atât firea lor păcătoasă, cât siguranța, că în temniță au cel puțin un adăpost și n-au să moară de foame, — ceea-ce altfel îi amenință în lume, unde lucru nu se găsește pe seama lor, iar ușile le sunt toate închise... Dar la noi cazurile acestea sunt rare și fiecare osândit tot mai bucuros își trăește viața în largul firii decât în cele odăi ude și reci — adevărate morminte. Nu așa însă în China. Aici sunt foarte puține temniți și cum în temnițații sunt mulți din cale-afară, căci în China ori-ce exces mic, se pedepsește cu temnița, adevsea sunt silite administrațiile, ca pe vinovații mai mici să-i libereze după închisoarea de-o zi două, ca să primească pe alții în locul lor. Așa se spune, că nu de mult într'un oraș au dat drumul la o mulțime de întemnițați pentru delictes mici, dar vestea liberării mulți au primit-o fără bucurie, ba unul dintre ei a năcut să plângă și să se roage, ca lui să nu-i dea drumul, că se prăpădește. Întrebat, că de ce nu dorește liberare, a răspuns, că acasă îl așteaptă numai necazuri și foame, căci lucru se găsește greu. Așa el aici în închisoare poate lucră ziua întreagă, iar de familia lui rămăsă acasă, se îngrijesc neamurile și din ciștișgul lui mai poate și el ajutat...

Pețru-ca să înțelegem încă faptul acesta, trebuie să mai spunem, că în China într'adevăr emnițele nu sunt locuri de suferință și de chinuri, și întemnițații au timp de plimbare destul, apoi parcuri frumoase în grădina temniței și se simțesc destul de bine, — atăta doar, că nu pot ieși în lume și nu-și pot vedea pe ai lor.

PAGINI LITERARE

DOINA

Vin zilele...

*Vin zilele și pleacă dela mine
Precum veniră: triste și stinsii,
Nădejdei mele fiecare-i stinge
O rază din aprinsele făclii.*

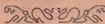
*Și cum le-astept! Și cum mă 'nchin, când zorii
Și-abat privirea spre fereastra mea!
Dar nu vine nici una să-mi aducă,
Ci fiecare vine ca să-mi ia.*

*În azi ca ieri și mâne ca și astăzi
Comorile din suflet îmi golesc,
Și erinii, cari în piept îmi înflorără
L-apeacă la pământ, îi veștelesc.*

*Pe unde s'avântară visuri albe
Și cântece trăiau de dragul tău,
Ca paserile nopței, tot mai dese
S'abat acum părerile de rău.*

*Vin zilele. Tu suflețe, cu lacrimi
Le 'ntâmpini și cu lacrimi le petreci.
Azi nu-ți aduc nimica, dar ca mâne
Sosi-vor cu repaosul de veci!*

I. U. SORICU

CEASURI DE SARA

LEONTINA CIURA

Umbrele înserării se lăsau încet, peste odaia în care cele trei prietene steteau nemșcate, în colțul de lângă fereastră. Gândurile lor fugeau prin ninsoarea de afară, ca fluturi prin razele de soare, se mestecau cu ea, se răsăteau, se lăsau la pământ, apoi iar se înălțau în dansul curat al steluteilor.

În odaie, pluteau valuri de căldură, ce le înfășurau cu adieri ușoare. Tăcerea se făcuse stăpână, în vreme ce visarea le fură în împărăția ei misterioasă.

Din toate colțurile casei, amintirile răsăreau în forme plutoare, din ceața depărtării se iveau tablouri limpezi, se depărtau, apoi iar fluturau, asemenea fulgilor de afară, ce păreau că își înterțără dansul. Și le furau în văltoarea lor amețitoare.

Nici o vorbă nu le scăpă de pe buze; fiecare avea grija de a nu conturbă această tăcere, plină de farmecul uitării. Un oftat isvorit din adâncimi, lung și plin de tristețe, se pierdea prin întunerecul din casă. Fulgi rătăciți pluteau până aproape de ferestre, răcoarea lor aducea o umbră de tresărire pe fețele lor furate de farmecul morbid al naturii.

Mai înainte vorbiră despre dragoste. În intimitatea acestei înserări posomorite, suflețele lor se apropiară mai mult, vraja destăinuirii stăpânea simțurile, buzele murmură cuvinte de dragoste, pierdute în vecinicie.

Vorbeau încet, îngănate de pocnetul focului, ce le inbușoră fețele.

Nu mai Doina, mai stă pierdută în gândurile ei, cu o tăcere mută, apăsătoare, ce-i contractă fața, ca sub povara unei amintiri chinuitoare. Tainele ei, erau închise, în urna sufletului, vecinic acoperite, de teama spulberării.

- Tu nu mai zici nimica, Doino?
- Nimic.
- La ce te gândești?
- La o sară frumoasă, pierdută în depărtări.
- Să ni-o spui și nouă, — se rugau prietenele.
- Povestea mea e tristă, peste care plutesc aripile negre ale durerii, isvorite din cristalul limpede al amintirii. Da, amintirea mă urmărește mereu, ca o fantomă din ascunzișul ei, cu ochii stinși și reci. În seri de acestea, pline de farmecul tăcerii, când singurătatea crește în jurul nostru, amintirea ce doarme în fiecare suflet, te înlanțuie, te adoarme, simți că viața ți-e legată de ea, ori-unde te-ai ascunde, umbra mută te regăsește, se apropie, ca o prietenă bună, de care ai nevoie, de căteori tristețea te copleșește.

Iluziile mor, se spulberă în vânt. Ce s'ar face ele, dacă nu ar fi amintirea, care să le readucă, fluturându-le înaintea ochilor, fidele, noue, proaspete, ca

noi să ne pierdem cu sufletul departe în trecut, trăind încă odată clipele pierdute în vecinicie?

Sara aceasta înlăcrimată, cu fulgi de zăpadă, odaia mută, cu valuri de căldură, ce ne pleacă pleoapele și ne desmeardă fețele cu adieri ușoare, îmi amintesc de cele mai frumoase momente din viață.

Prietenele se alipiră mai cu căldură în colțul canapelei, ascultând povestea, pe care Doina o începuse așa de frumos.

Cunoșteau pe Doina, puțin comunicativă, știau că o dragoste tănuită se așterne pe sufletul ei, și acum stau furate de momentul destăinuirii, ca în fața unui eveniment.

După o pauză lungă, apăsătoare, Doina cu ochii pe jumătate închiși, cu fața înviorată de fiorii amintirii, începuse să povestească:

— De câțori stau, cu privirea pierdută în înfinitul firii, un tablou mi se desfășură din depărtări. Atunci, ca și acum, se făcea o sară tristă, posomorită. Crivățul de afară incremenise ramii, ce să întindeau cu brațele goale, spre înălțimi. Sloi de gheață cristalină atârneau de streșini, îngănând un cântec trist, ca o vioară descordată, de câțori se prăbușeau câte unul la pământ.

În întunericul din casă, ascultam acest cântec sinistru, ce se pierdea cu un tremolo ușor în depărtări.

Tăcerea din casă, unde singur focul mă vorbea în limbajul lui tănuit, îmi aducea un suflu de pustietate, povuioiul de gheață ce se părea că, înfășurând pământul de veacuri, și mă umplu de fiori reci. Înfrigurată de atâta răceală, mă așezai cu fața în reflexul focului, ascultându-i povestea, închegată din pădurile cu brazi și paltini.

O ușe se deschide încet, ca la o suflare, apoi deslușii silueta elegantă, ce se strecură cu pași șovăitori prin întunericul din casă, aproape de mine.

Glasul Doinei, deveni tremurător. Fața i se lumina de isvorul de raze lăuntrice, ce-i scăldau sufletul.

Voi ați crezut că nu mai știu să iubesc, că am rămas de mult străină de această simțire. Dar acum vă spun, că dragoste care mă stăpânește e mută, indoliată, închisă în sufletul meu, care mă ține străină de tot ce mă înconjoară.

Cea din urmă tresărire a inimei e mai puternică ca toate celelalte. Înțelegeți dar, de ce ea mă înlanțuie tot mai mult.

Silueta se apropie, brațele noastre se strânsură cu putere, buzele murmurau cuvinte de dragoste. Totul se părea luminat de pudzeria de raze, ce se strecurau prin ușa dela sobă, învăluindu-ne în razele lor calde. Vioara de afară, se părea o serenadă medievală, ce picură în acorurile cele mai duioase.

Atmosfera caldă și parfumată cu miresme de sălcâm, învăluia dragoste noastră fără seamăn...

Dela o vreme văzui cum aripile negre a despărțirii, fluturau asupra noastră, îmi plecai privirea, picuri

de lacrimi se iviră în colțul ochilor mei, brațele îmi căzură grele în mâinile lui, ca la un semn poruncitor.

De ce ești tristă?, mă întrebă cu glas blând și mângâietor. Vezi că nu mai vreau să plec, și dacă te las, e numai până mâne... Mâne... vin și poimâne... și în toate serile acestea frumoase, cu cântec de dragoste...

Îl văd și acum în reflexul rubinii al focului, ținându-mă de mână, stăpănit de vraja acestei inserări, plină de farmecul visării. În odae se auză bătaia ușoară a ceasornicului din umbră, tic-tacul lui melancolic se înăbușea cu șoaptele noastre de iubire.

Ne-am despărțit.

Serile ce au urmat, cu așteptările mele zadarnice, erau fără sfârșit.

Și nu l-am mai văzut!..

Doina se opri, ochii ei căutau în gol, urmând plâsmuirea unui tablou, ce se desfășură din întuneric. Icoana fericii dintr'un amurg înlăcrimat, nu voia să se spulbere, ea plută mereu în atmosfera odăii, unde Doina simțea și acum miresmele sălcâmului din sara aceea.

„De atunci — urmă Doina — de câțori sara învăluie cu umbrele ei fumurii, din semi-întunericul odăii, mi se desenează ușor, o siluetă iubită, ce se apropie cu pași plutitori, către mine.

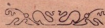
Târziu în noapte, după serile mele de lungi așteptări, mi se pare că sunt o umbră jalnică, într'o casă pustie, singură, cu durerile mele înăbușite. Este ceva frumos, chinător de dulce, în taina aceasta a durerii, ce crește cu fiecare clipă.

Reînvierea trecutului, este renașterea mea. Iată mângâierea ce mi-o aduce, destăinuirea din sara aceasta:

Tabloul dispărut, Doina privea în vag.

De pe fața ei, prietenele cetiră o tristețe adâncă. Nici una nu mai zicea nimic, dar fiecare se întrebă, de ce n'a mai venit?..

Stăteau nemșcate, pierdute în tăcerea, din care nu se mai infiripă nici un zvon. Gândurile lor se întreceau cu fulgii de afară, ca fluturi prin razele de soare.

Ca pasărea pribaegă.

*Mi-e sufletul mai dornic ca pasărea pribaegă
Ce-n toamna mohorâtă visează țări cu soare...
Prin ceața grea-si destinde aripile-i ușoare —
Și pleacă 'n largul lunei, deapurui călătoare,
Spre țărături fericite de care viețași leagă.*

*Ca pasărea pribaegă, dorind o altă zare, —
Pribaegu-mi suflet zboară deapururea spre tine.
E toamnă rece 'n juru-i, cumplită iarna vine...
Și-atunci făptura-i caldă — ca ceruri largi, senine,
Adânc l-ademeneste și-l chiamă 'n depărtare.*

Vrăjita desmierdare din graiul tău îl soarbe,
 Îl chiamă, blând, lumina din ochii tăi, fecioară,
 Și-atăta fericire presimte 'ntăia oară,
 Că 'n veci pribegu-mi suflet setos spie tine zboară,
 Tâind pustii văzduhuri, plutind prin goluri oarbe!

v. v.

OLGA

Doctorul Vantard se așază comod în fotei și începe să povestească:

— Ți-aduci aminte de Olga Gavrician, rusoaica aceea mică, cu ochii neastâmpărați, ea care am învățat împreună la universitate? Eri au spânzurat-o împreună cu Rostoff, băiatul acela slăbuș și lung cât o prăjină, care umblă în urma ei, ca un căfeluș credincios.

Olga, știi bine, că era fata generalului Gavrician, foarte cunoscut pe urma cruzimilor sale față de anarhiștii din țară și care, ca om văduv, toată dragostea din suflet îi gingășia și-o revărsa asupra fetii. Când Olga împlini optsprezece ani, doriă să plece la universitatea din Paris, să studieze medicina și generalul n'a avut nimic împotriva dorinții fetii sale, ca să se depărteze din țară. Știi bătrânul, că anarhiștii au hotărât de mult să-l omoare și, ca un supus credincios și devotat al țării, care-și împlinește orbiș toate poruncile și datorițele, nu se temeă de moarte, dar se îngrozeă de gândul acela, ca bomba să trimită în afară de el și pe alicineva pe lumea cealaltă, poate tocmai pe Olga sa.

Așadar Olga a venit la Paris și aici a făcut cunoștință cu Rostoff, cu anarhistul incarnat, pe care-l osândiseră de trei ori la moarte în Rusia și care tocmai din pricina aceasta se refugiase la Paris și el. Olga, firește, nici habar n'avea de lucrul acesta. Ea cunoștea în Rostoff numai pe băiatul blând, drăguț și devotat, care-i povesteă neîntrerupt de suferințele multimelor, a masselor, cari gem în înțunec. Fata, a cărei suflet eră așa de milos și devenise atât de simțitor în fața suferinței nenumăraților bolnavi de prin spitale, ascultă cu adânc interes și cu multă pricepere zugrăvirea înțunecată a mizeriei, și în sufletul ei se sălășluia tot mai mult mila și bunătatea. Târnul a știut vorbi cu destul efect și a știut a se folosi destul de bine de senzibilitatea sufletescă a ei, și a introdus-o ușor în clubul tainic al soților săi anarhiști, unde vorbirile dese și dișcuțiile au trezit atât de mult în inima ei dorința de-a fi spre ajutorul celor năpăstuiți și nedreptățiți, că a depus jurământ sfânt în mijlocul anarhiștilor, că reîntorcându-se în Rusia, are să lupte din răspuțeri, ca să le ușureze viața.

Tatăl său, bătrânul general, a primit-o cu brațele deschise la reîntorcere și cu ochii plini de lacrimi

de fericire. A primit în casa lui și pe Rostoff, căci Olga nu i-a povestit nimic despre el. Atunci apoi s'a întâmplat lucrul acesta grăzav. În proxima dimineață după reîntorcerea Olgei, Rostoff a venit la ea și i-a dat un ordin al clubului anarhist. Anarhiștii osândiseră la moarte pe generalul Gavrician și încredințând sorții ca să se hotărască asupra aceluia, care avea să execute osânda, din urmă a fost scos numele — Olgei!

E ușor de închipuit ce chinuri nebune și ce frământări grozave au pornit să bântue în sufletul fetii. A început să-i vorbească lur Rostoff despre bunătatea tatălui său, despre gingășia lui; dar Rostoff a început să-i înșire fără cruțare povoiul uciderilor, masacrarea femeilor și a băieților pe străzi, moartea a sute și sute de patrioți, a sute și sute de expulzați în Siberia, tot atâtea fapte de-ale generalului Gavrician. Fata s'a îngrozit de lista aceasta fără de sfârșit a nelegiurilor. Toate acestea să le fi săvârșit tatăl ei? E cu neputință. Rostoff însă arată dovezi curate, ca lumina soarelui. Apeland la simțul ei de dreptate, i-a indicat drumul și i-a arătat, că ce-i de făcut. Sărmana fetiță. A început să se lupte grozav în sufletul ei. Idolul său, tatăl ei, pe care-l cunoscuse ca cel mai bun, cel mai blând și cel mai nobil om, eră pogorât de pe piedestalul acela înalt, care trăia în conștiința ei și aruncat în tină, tras în mocirlă. Îl vedeă acum ca un monstru îngrozitor, crud și plin de sânge. E vrednic de moarte!... Dar totuși eră vorba de tatăl ei. Mai bine moare ea, de o miie de ori mai bine... Căci așa-i legea anarhiștilor: cine nu-și îndeplinește datoria impusă, va fi pedesit cu moarte.

Rostoff însă începu să-i spună, că tovarășii ei mai așteaptă și alte jertfe dela ea și că ea nu are dreptul să moară, până nu împlinește partea ei de muncă. I-a amintit de jurământul sfânt, că are să trăiască numai și numai pentru *idee*, fără considerate la părinți și la neamuri. Și că va lovi unde se cere, liniștită, rece, fără să i se miște macăr o pleoapă. După vorbele acestea i-a întins revolverul plin și a părșit-o.

Și acum închipuiți-vă scena din urmă, așa cum o văd eu. Afară ninge. Din vreme în vreme s-aud pe stradă clopoțelii dela săniile, cari lunecă ca fulgerul înăinte și în geamurile dela casa lor izbește crivețul năpraznic. Înăuntru, generalul stă la masa de scris și în oada e liniște. Focul pălăie în sobă. Olga și cu tatăl-său privesc tăcuți la flăcările jucășe... Tac... Vi-sează. Și generalul rupe deodată liniștea:

— Ce ai dragă? De când te-ai reîntors din streini, nu mai ești ca mai demult. Când erai micuță, îmi spuneai toate năcazurile și te mângăiam.

— N'am nimic, tată. Glasul ei însă trădează altceva. Generalul se scoală, trece mâna peste fruntea ei rece și albă, ca zăpada, îi aduse aminte de anii copilăriei, că ce bun a fost el cu ea și cât de mult a vrednicit, ca să fie cu încredere față de el. O strânge

În brațe, o ia pe genunchi, o sărută pe frunte și-i privește în ochi. Și ea uită, că e mare. Se vede iar lețitii mică, care numai lângă tatăl său se simte bine și în siguranță... Se lipește de el, își pleacă capul pe umărul lui. Din sobă însă sare un jăratec și generalul lasă lețitia din brațe, ca să se plece să-l arunce înapoi. În cea mai nepotrivită clipă lasă fata, când și-ar fi putut-o recuceri pentru totdeauna. Și-i spune apoi, ce n'ar trebui să-i spună, îi spune, că are foarte mult de lucru, că mâine va prezida la tribunalul militar, ca să aducă judecată asupra a cinci anarhiști.

La cuvintele acestea sufletul Olgei se umple iară de ură. Nu, omul acesta, carc se pregătește cu atâta sânge rece, ca să trimită mâine la moarte cinci oameni nedreptățiți, apăsați, nu-i neam cu ea! Nu face parie din familia ei! Familia ei e întreagă omenimea, care suferă!

Se strecoară în colțul odăii și scoate revolverul. Ținește rece, însă să-i tremure mâna. Generalul stă deja culundat între acte, le cetește, le subtiliază, le întocmește și întreabă:

— Ești încă aici, Olgo? Deoarece nu primește nici un răspuns, se întoarce înapoi pe jumătate și se clatină de mișcarea pe care o face fata. Vrea să se repedă înainte, dar glonțul se stredelește în fruntea lui. Se pleacă, prinde cu mâinile de masă și cade cu zgomot pe podele... clococind ochii mari, plini de groază și privind spre fata ucigașă...

Pe Olga în cealaltă zi au osândit-o la moarte cu Roșoff împreună. Fața ei eră de trecut-oscusat. Nici n'a cercat măcar să se apere; din lașitate, au crezut unii. A spus câteva cuvinte fără înțeles și a plecat foarte liniștit la spânzurațoare. Foarte liniștit ca și când s'ar duce spre un vilitor mai fericit.

Trad. de Roda Mărgăraș.

Epitalam.

*Orchestra îngână în ritmuri de val
A voastră serbare măreață
Și cântecul ei e un marș triumfal
Adoas la cântecul anarșeval,
Ce-l cântă eterna viețată.*

*Un inger desprins din al vîșului roșu
Coboară spre tine de-odată —
E ea — după care stînger rătăciat
În vremea căod, fără s'o vezi, o iubiți,
Mîreasa ta mult așteptată.*

*Ea vine spre tine cu-un zîmbet divin
Mîșcăte ca răsul de vîști,
Ea pune pe-nîntîi tale suspin
O mîină mai albă și-un gînd mai senin
Ca florile de lălduși.*

*Parniți împoară... și cum la altar
Îndăsu-o-a preoatul vîșul,
Ori pînă de anarșar, oî pînă de nectar,
Împarteși frăpște acelaș păhar
Pe care-l întinde destinul.*

*În vreme se 'nălțate ea după an
Și roșă risare din razi,
Și-al dragutai voastre exaltie roman
Renaceți tot tînăr cu an după an,
Ca Phoenix în metamorfoză...*

*Orchestra îngână în ritmuri de val
A voastră serbare măreață
Și cântecul ei e un marș triumfal
Adoas la cântecul anarșeval
Ce-l cântă eterna viețată.*

NICHIFOR CRAINIC

ÎN DRUM SPRE LUNĂ*)

H. STAHL

...Cu ochii doar pentru Lună, au trecut zile fără să-mi vină în minte să mă plec spre fundul aerospedelului și să mai priveșc, prin geamul de jos, Pământul. Când mă hotărîi, cam cu renușcare, să văd ce mai face bătrînul, mirarea mea fu fără margini constatănd că din Pământ rămăsesse doar o jumătate, ca și cum s'ar fi tăiat în două drept la mijloc, cu satrîul, globul nostru și ar fi picat cealaltă jumătate în abuzul fără margini...

De fapt, eră un fenomen cu totul simplu de umbră și lumină: după cum cei de pe pământ văd Luna, mofturoasa și cocheta, gîndu-se în fiecare sară cu o nouă haină de lumină, ruptă din soare, și hotărînd tot mai tîrziu noaptea, prințe stele, pe Bulevardul ceresc al Zodiacaui, tot astfel cei din Lună, dacă or fi oameni pe acolo, și în tot cazul eu, intrat în slujba ei ca substatel și dînd cu dînsa ocol Pământului, trebuia să văd pe bătrîni Tern gîndu-se veșnic cu câte o nouă rochie de lumină, plîmbîndu-se pe acelaș Bulevard al Zodiacaui, avînd faze la fel cu ale Lunei, dar mai mari și în senz invers: Pământul fiind pînă când Luna e nouă și Pământul fiind nouă când e Lună plină. Așa că, privind cum pe rînd întîi Luna se interpoșe între Soare și pământ pînă ce e silită să se coboare în dosul planetei de care depînde, pentru ca apoi Pământul să rămîie sus, în locul întîi, fiind ei între Soare și Lună, ai fi zis că cele două globuri sarori, ocîlîndu-se spiralic ca să se încălzească pe rînd mai bine la Soare, se joacă de-a batrîncuselea sub mustrarea dulce a razelor lui de aur.

*Fragment din romanul „Călmăria în fața a unui Rîmber”.

De toată nostimada eră, privind Pământul, să vezi cum continentele lui eșeau pe rând, trunchiate, din umbră, intrau în penumbră, apoi în plină lumină, reluându-și cu greu silueta cunoscută din hărțile oamenilor. Haz aveau și pachetele de nori, ca fășii de vată, nu tocmai curată, oblojind pământul ca un reumatic. Probabil că de prea multă igrasie — uscatul fiind încunjurat cu apă de trei ori prea multă — să fi căpătat podagră bietul pământ! Pe linia ecuatorului barem, pe unde plouă zilnic, eră un intruc bandaj circular de vată de această răsucită în jurul șalelor pământului ca de mâna expertă a unui subchirurg de mahala cerească!

Dispariția în umbră a unei jumătăți întregi din pământul ce jos îmi părea singur o lume și care acum nu numai că se tot ghemuia, dar se tot mânca de umbră; pe de altă parte umflarea discului Lunei, ce de jos abia ne pare cât o farfurie, într'un glob tot mai mare, pe care vedeai acum munți, cratere, funduri de mări în miniatură, pe care-l găceai că o să se mărească tot mai mult, ca să poți să umbli pe el, că o să crească până va deveni un pământ aproape tot atât de mare ca și celalalt, toate acestea mă făcuseră să-mi dau seama, în chip concret de nemărginirea îngrozitoare a Kosmosului. Mi se învedera întâi, că Pământul nostru cel apoteozat de oameni e un fleac de minge gloduroasă, îmi dădui seamă real de volumul uriaș al unui Jupiter, de mărimea enormă a Soarelui față de planetele sale, stropuri infime, improșcate din masa lui incandescent într'un colțior al lunei, cam în felul cum o roată de trăsură improașcă noroiul în lături, pricepui în chip concret că steaua aceea albă, sclipitoare ca un diamant ceresc, este nu punctul luminos ce s'aprinde noaptea pentru noi, microbi pământești, ci un soare, mai mareș și mai incandescent decât soarele nostru îmbătrânit, că din acel focar ultrincandescent scapără planete de foc, explodând în miriade de kilometri, creând sateliți; înfelesei clar că fiecare din stelele galbene ale cerului e câte un soare care ca și jal al nostru și-a pierdut din căldura primitivă și că în jurul fiecăruia gravitează acuma planete ce pot fi locuite ca și Pământul nostru ori ca Marte sau Venus vecinele lui; pricepui concret că Aldebaran cel Roșu e un soare pe jumătate stins și că planetele desprinse din trupul lui acum câteva milioane de secole, au pierit de frig cum o să piară fatal și Pământul nostru căci totul se naște, trăește și moare în univers.

Precum ne pare de efemeră vieașa unui fluture, precum ne pare de scurtă vieașa unui cal sau a unui om, tot atât de efemeră e vieașa stelelor față de nemărginirea timpului și precum se nasc așa mor pe pe fiiece secundă ființe pe pământ, tot astfel se crează și se distrug planete și stele în nemărginirea Kosmosului. Unic și veșnic e doar Creatorul, concentrator și radiator de vieașă, dela care a pornit lumea

întreagă ramificându-se tot mai mult într'o îngrozitoare difuziune: nebuloase, zeci de mii; stele: milioane; planete: triliarde și tot așa într'o progresie ultrageometrică înspăimântătoare până la ultimele subdiviziuni ale vieței și materiei: infuzoriul și atomul, tot atât de perfecte până în cel din urmă microscopic aspect.

Și când, urcând din nou cu mintea dela parazitul microbului, înapoi, pe toată scara cu trepte din ce în ce mai mici, până la stele, cugeți că ochiul omenesc, această minune care te face să crezi în nemurire, ochiul, care dintr'un punct al atomului nostru pământesc, poate trimite o rază de gândire până la steaua ce abia sclipește la marginea orizontului nostru stelar, când cugeți că ochiul, chiar înarmat cu telescopul, zărește doar o infimă parte din nemărginirea Creațiunii, și că de s'ar putea mută pe acea linie a orizontului său stelar, o nouă imensitate ar apărea minței lui vrăjite, o nouă porțiune din lume cu alte stele, alte planete, alte ființe, Dumnezeu știe cum făcute, creând și ele știință și murind, te simți atât de mic, atât de umilit, și-se pare atât de ridicolă până și chiar lupta pentru a cuceți prin artă, prin cugetare, prin știință o fărâmă de nemurire, vai atât de trecătoare, încât te simți mai bun, mai modest, și ai vrea să poți rupe din inima ta dreptatea și iubirea ce clocotește atunci puternic într'ansa, să o zvârli cu pasiune, ca o sămânța de fericeie divină, în sufletul omeniei întregi, pentru că clipele puține ce-și sunt date să trăești pe pământul peritor ca și tine, să fie clipe de ideală fericeie, cari să transforme în paradis scurta vieașă pământescă.

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

- 22 -

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— Vai de mine domnule, răspunsei eu, crezi dta, că setea aceasta de bunăstare e un semn al vremii? Omenimea niciodată n'a avut pofta de înfrigurare. Totdeauna a căutat, să-și îmbunătățească soarta. Opintrea aceasta statornică a produs neîncetat răsturnări. Iar acum nu face altceva, decât își urmează calea începută. Atăta-i tot.

— Ah, domnule, glăsuî maiestrul Mouche, ce mult se vede, că trăești cu cărțile, departe de lume. Dta nu vezi ca mine ciocnirile de interese, lupta pentru ban. Mic, mare, de aceeaș fierbere-s pătrunși toți. Speculație fără frâu, pretutindeni. Oh, mă 'nspăimântă, ce văd.

Îmi pusei întrebarea, dacă nu cumva Maiestrul Mouche a venit la mine numai, ca să-și exprime virtuoașa sa misantropie; auzii însă în curând și cuvinte

mai mângăietoare de pe buzele lui. Căci Maistrul Mouche îmi înfățișă apoi pe Virginia Prêfere, drept o persoană vrednică de respect, de stimă și simpatie, cinstită, devotată, învățată, discretă, pudică, cetind foarte bine, și pricepându-se admirabil la așezarea veștiatoarelor. Înțelesei atunci, că nu de altceva îmi zugrăvise el corupția universală în culori așa de întunecate, decât pentru a putea scoate prin contrast și mai bine la iveală virtuțile domnișoarei. Afiai, că așezământul din Rue Demours e foarte cercetat și bănos, și că se bucură de stima tuturor. Maistrul Mouche, ca să-și întărească spusele, își întinse mâna cu mînușă-i de lână neagră, apoi aduse:

— În urma profesiei mele sunt în situația, de a cunoaște foarte bine oamenii. Căci un notar e întru câtva și duhovnic. De aceea mi-am ținut de datorință, să vă dau lumirile acestea, mai ales acum, când o fericită întâmplare v'a adus cunoștința domnișoarei Prêfere. Nu mai am de adăogat decât un cuvânt: domnișoara Prêfere, care nu știe absolut nimic despre demersul meu, mi-a vorbit deunăzi în termeni foarte simpatici despre dta. Dacă i-aș repetă acum cuvintele, numai le-aș micșora farmecul. Dar de altfel nici nu le-aș putea repeta, fără a abuză oarecum de încrederea domnișoarei Prêfere.

— Să nu abuzezi, domnule, să nu abuzezi, zisei eu repede. Drept spunând, nu știam, că domnișoara Prêfere m-ar putea cătuși de puțin cunoaște. Cu toate acestea, de oarece dta ai asupra dânei influința unei prietiniî destul de vechi, așa profită de bunele dtele sentimente față de mine rugându-te, să-ți întrebunțezi nițel vaza în favorul domnișoarei Jeana Alexandre. Copila aceasta, căci e copilă încă, e prea încărcată cu lucrul. Elevă și învățătoare în același timp, se prea obosește. Ba mi-e teamă, că o fac acolo să-și simtă prea mult sărăcia și cum copila e o fire foarte simțitoare, umilirile acestea o pot împinge la răzvrătire.

— Ehe! îmi răspunse Maistrul Mouche, trebuie s'o pregătim pentru viață. Omul nu de aceea-i pe pământ, ca să-și petreacă și să-și împlinească toate cele patru sute de capricii.

— Omul de aceea-i pe pământ, răspunsei eu a-prins, ca să se bucare de tot, ce-i frumos și bine și să-și împlinească toate cele patru sute de capricii, dacă-s nobile, înțelepte și generoase. Căci acestea nu's altceva, decât voința inșaiși. Ori o educație, care nu desvoaltă voința, numai depravează sufletul. Învățătorul trebuie să-și învețe elevii a voi.

După cum mi se pără, Maistrul Mouche mă priveă drept un biet om de rând acum. Reluă firul cu mai multă liniște și siguranță:

— Gândește-te domnule, că educația celor săraci trebuie făcută cu multă băgare de seamă, și având totdeauna în vedere starea de dependență, ce trebuie s'o aibă ei în societate. Dta nu știi poate, că Noël Alexandre

a murit insolubil, și că fică-sa e crescută aproape de milă.

— Oh, domnule, îmi ridicai eu cuvântul, să nu rostim astfel de vorbe. Căci a le rosti înșamnă, a ne lăa plata. Și atunci n'ar mai fi adevărată spusa dtale.

— Pasiva moștenirii' urmă notarul, întrecă activă. Am făcut însă învoielii cu creditorii, în interesul minorei.

Și se oferă, să-mi deă deslușiri și mai amănunțite. Le refușai însă nefiind în stare peste tot să înțeleg afacerile, și mai ales al Maistrului Mouche. Se apucă deci iară, să justifice sistemul de educație al domnișoarei Prêfere, și-mi zise ca un fel de încheiere:

— Petrecând nu se poate învăța.

— Numai petrecând se poate învăța, zisei eu. Arta de a învăța pe cineva, nu-i decât artă, de a trezi în sufletele plăpânde dorul de a ști, pentru a-l împlini apoi; iar dorul acesta nu-i și sănătos, decât în sufletele fericite. Cunoștințele, ce li se toarnă cu deasilea, le înfundă și le înabușă. Ca să poți mistui științe, trebuie s-o fi înghițit cu plăcere. Eu cunosc acum pe Jeana. Dacă mi-ar fi incredințată mie copila asta, eu aș face dintrânsa nu o savantă, căci îi vreau binele, ci o fetiță scăpătoare de inteligentă și de viață, în care s'ar reflectă cu gingășie toate frumsețile naturii și ale artei. Aș trezi intrânsa dragoste față de peisagiile frumoase, față de scene ideale din istorie și poezie, față de duioșia pătrunzătoare a muzicii; i-aș face plăcut tot, ce-aș vrea să-i placă. Până și cusăturile le-aș face să aibă o valoare mai mare pentru dânsa, prin alegerea țesăturilor, prin gustul broderiilor și prin stilul ghipurelor. I-aș da apoi un căne și un poni, ca s'o învăț, cum se cărmuiesc făpturile; i-aș da, să nutrească paseri, ca s'o învăț prețul unei picături de apă și al unei fărâme de pâine. Și deoarece durerea nu poate fi ocolită, de oarece viața e plină de miserie, o-aș învăța înțelepciunea aceasta creștină, care ne ridică deasupra tuturor mizeriilor și îmbracă în haina frumșeiilor chiar și durerea. Iată așa înțeleg eu educația unei copile!

— Me închin, răspunse domnul Mouche, împreună-și cele două mînuși de lână.

Și se sculă.

— Înțelegi dta, îi zisei conducându-l, că nici prin gând nu-mi trece, să impun domnișoarei Prêfere sistemul meu de educație, care-i cu desăvârșire incompatibil cu organizația pensioenelor, chiar și cu a celor mai bune. Te rog numai, s'o sfătuiști, să-i deă Jeanei mai puțin de lucru și mai multă recreație, să n'o umilească și să-i lase atâta libertate de corp și spirit, câtă se cuvine după regulamentul institutului.

Maistrul Mouche mă asigură cu un zîmbet șters și misterios, că observațiile mele vor fi bine înțelese și se va ținea samă de ele.

Îmi făcu apoi un mic salut și ieși lăsându-mă într-un fel de neliniște și tulburare. Avut-am de lucru în viața mea cu tot felul de persoane, dar nici una nu seamănă cu notarul acesta, sau cu domnișoara Prêfere.

6 Iulie.

Măiestrul Mouche opăcindu-mă prea mult cu vizita sa, renunțai de a mai merge atunci la Jeana. Restul săptămânii, mi-l ocupară datorită profesionale. Deși-s la vârsta, când te desparți de toate, încă mii de legături mă țin de lumea în care am trăit. Prezidez academiilor, congrese, societăți. Sunt încărcat de funcții onorifice; nu mai puțin decât șapte, îndeplinesc într'un singur ministeriu. Birourile ar fi bucuraoase să scape de mine, iar eu bucuros să scap de ele. Dar obișnuința e mai tare și decât ele, și decât mine și iar mă pomenesc împletindu-mă pe scările statului. După moarte, o să-mi vadă ușerii și umbra rătăcind pe coridoare. Când ești bătrân, e foarte greu să-ți pierzi urma. Cu toate acestea, vorba cântecului, am când mă gândi la retragere.

La o marchiză bătrână, cu suflet filosofic, prietină a lui Helvetius în vremile ei cele bune, pe care o văzusem în casa tatălui meu, veni într'una din zile ultimei sale boale preotul, ca să o pregătească pentru moarte.

— E așa mare nevoie de lucrul acesta? îl întrebă dânsa. Eu văd, că toți isbutesc dela întâia lovitură. Curând după aceea o vizită și tata, și o găsi foarte rău.

— Bună sara, domnule Bonnard, îi zise dânsa strângându-i mâna. Mă duc să văd, ce câștigă Dumnezeu, dacă-l cunoaștem.

Iată cum muriau frumoasele prietene ale filosofilor. Felul acesta de a sfârși, fără îndoială nu-i îndrăzneală vulgară. Nesocotințe de acestea nu găsești în capul unui prost. Și totuși mă jignesc. Nici temerile, nici nădejile, mele nu se pot împacă cu o astfel de despărțire. Înainte de a plecă și eu pe drumul acesta, aș vrea să mă reculeg nițel; va trebui să-mi trăiesc cei câțiva ani retrași, cu gândurile mele, altfel mă tem... Dar pst! Nu cumva cea care trece, să m'audă rostindu-i numele și să se întoarcă. Imi pot duce crosnia singur încă.

Pe Jeana am găsit-o foarte voioasă. Mi-a povestit îndată, că Joia trecută, după vizita tutorelui său, a scutit-o domnișoara Préfère de regulamentul și nu i-a mai dat așa mult de lucru. Din ziua aceea se plimbă în dragă voie prin grădina, unde nu lipsesc decât florile și frunzele; ba din când în când are răgaz, să lucre și la nenorocitul acela de Sf. George.

Și adause zimbînd:

— Știu eu, că dvoastră Vă datoresc asta.

Începui să vorbesc de altceva, observai însă, că nu mă putea ascultă, cum ar fi vrut.

— Văd eu, că te frământă ceva, îi zisei; haide, spune-mi ce-i, căci altfel nu mai grăim azi decât banalități, ceace nu-i vrednic nici de dta, nici de mine.

Dânsa-mi răspunse:

— Oh, Vă ascultam foarte bine domnule Bonnard; dar e adevărat, că mă gândeam la ceva. Mă ierțați, nu-i așa? Mă gândeam că trebuie să vă iubească foarte mult domnișoara Préfère, ca să devină deodată așa de bună cu mine.

Și mă privi cu un aer zimbitor și sperios în aceeași vreme, încât mă făcui să rid.

— Și asta te uimește? zic eu.

— Foarte, răspunse dânsa.

— Și de ce, mă rog?

— Pentrucă, nu văd nici un motiv, ca să-i placeți domnișoarei Préfère.

— Așadar crezi, că eu nu pot plăcea nimănui, Jeano?

— Oh, nu, dar, iată nu văd nici un motiv, ca să-i placeți domnișoarei Préfère. Și cu toate acestea îi placeți mult, foarte mult. Căci m-a chemat la dânsa și mi-a pus tot felul de întrebări destre dvoastră.

— Adevărat?

— Da, voia să Vă cunoască locuința. M-a întrebat până și vârsta ceoamici dvoastră.

— Ei bine, zisei eu, ce crezi dta?

Fetița rămase multă vreme cu ochii ațintiți asupra ghetelor sale de pânză, rupte, și părea confundată într'un fel de meditație adâncă. În sfârșit ridicându-și capul, zise:

— Eu n'am încredere într'ânsa. Doar e firesc, nu-i așa, să ne îngrijoreze, ceace nu înțelegem? Sunt o nesocotită, știu eu bine; dar nădăjduiesc, că n-o să vă supărați pe mine.

— Nu Jeano, n-o să mă supăr pe dta.

Mărturisesc, că mă cucereă și pe mine mirarea ei; în capul meu bătrân, nici nu mai eră altceva, decât ideia fetiței acesteia: ceace nu înțelegem, ne îngrijorează.

Jeana însă reluă zimbînd:

— Și m-a întrebat... ghiciți!.. M-a întrebat, placu-vă mâncările bune?

— Și cum ai primit dta, potopul acesta de întrebări?

— Eu am răspuns: „Nu știu domnișoară“. Iar domnișoara mi-a zis: „Dta ești o prostuță. În viața unui om superior trebuie băgate în samă și cele mai mici amănunte. Căci să știi, domnișoară, domnul Silvestru Bonnard e una dintre gloriile Franței.

— Eh, comedie! isbucni eu. Și dta ce crezi, domnișoară?

— Eu cred, că aveă drept domnișoara Préfère. Dar nu țin... e răutăcios ce Vă spun acum, nu țin de loc, să aibă totdeauna drept domnișoara Préfère.

— Ei bine, fi mulțumită Jeano; domnișoara Préfère n-aveă drept.

— Ba da! Ba da! aveă dreptate. Dar aș vrea să-mi fie dragi toți, căroa le sunteți drag dvoastră, și n'o pot face, căci n'o să-mi fie niciodată cu puțință, să-mi fie dragă domnișoara Préfère.

— urmează —

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociației, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár — Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 180. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărmăă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovrică: Iuditha — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de petre.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monologe pe cari dițanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monologe un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librării S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 480.

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se pot comandă dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15 — ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

Cor. fil.

Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	160
I. Dragoslav: Volințirii	180
L. Rebreanu: Frământări	150
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	180
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	180
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	160
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri flușurate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monologe	1—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă	350
Note de drum	125
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește?	—80
T. V. Ștefanelli: Amintiri despre Eminescu	150
Dr. Paulescu: Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul Franc — Masoneria	3—
Dr. Paulescu: Instincte sociale, patimi și conflicte	2—
C. S. Făgețel: Credențe literare	2—
C. Theodorian: Povestea unei odăi, nuvele	2—
I. Pilat: Eternități de-o clipă, poezii	2—
Bogdan-Duică: Români și Ovreii	250
P. Locusteanu: Suntem nebuni, nuvele	150
A. Herz: Ironicul, comedie în 3 acte	2—
M. C. Buțureanu: Femeia, studiu social	3—
Dr. Drăgescu: Pro Patria, povestire despre începutul neamului românesc	3—
G. Aslan: Cum ajunge cineva om	1—
Crisa Morală	—30
S. Mehedinți: Poporul — 1913. —	150
Ion Gorun: Știință Românească?	—30
Alina G: Arta de a vorbi în societate și diferite ocazii	—60
Irimescu-Cândești: <i>Aurel Vlaicu</i>	—60
Brătescu-Voinești: Întunec și Lumină, nuvele și schițe	2—
Bucura Dumbravă: Pandurul, roman	3—
Vhlauiș: La gura sobei	250
M. D. Rădulescu: Lei de peatră, poezii	3—
Onițu: Din cele trecute vremi	3—
Hodos: Masa iefină. Gătirea mâncărilor	120
Iosif St. O.: Cântece, ed. II.	2—
Antonescu: Studii asupra educației morale și estetice	3—
Constantinescu I.: Din problema educației	3—
Rousseau: Emil, sau despre educație, trad. de Adamescu	250
E. Rostand: Romanțioșii, comedie în 3 acte	—40
Moldovan S.: Ardealul II. Ținuturile de pe Murăș	—90
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2—
I. Slavici: Mara, roman	2—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Dauș	2—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	250
D. Pătrășcanu: Timotheiu Mucenicul	2—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —